
Datum : 31 oktober 2022
Kenmerk : 20220002
Aan : Wethouder Ing. J.P.J. Hooiveld
Sille Dohmen
Betreft : Advies Nibud Minima-effectrapportage gemeente Oss 2022

Geacht college van Burgemeester en Wethouders,

De Adviesraad Sociaal Domein Oss (ASD) biedt u hierbij haar advies aan over de Minima-effectrapportage gemeente Oss 2022 van het Nibud. Het rapport geeft een helder beeld over de inkomenspositie van de burgers, met daarbij behorende conclusies en aanbevelingen.

De laatste conclusie in het rapport van het Nibud is om niet in te zetten op het generiek verhogen van de inkomensgrens maar te kiezen voor maatwerk voor kwetsbare ouders met kinderen van 12 tot 18 jaar.

We geven in dit rapport advies om met maatwerk kwetsbare huishoudens, met name die met oudere kinderen, te ondersteunen.

Verbeteren inkomenspositie

In 2021 heeft de raad een motie aangenomen om de effecten te onderzoeken van het verhogen van de inkomensgrens voor het Osse minimabeleid. Het college heeft in september 2022 besloten de grens niet te verhogen. De beslissing is gebaseerd op de conclusies uit de Minima-effectrapportage 2022 van het Nibud. De generieke verhoging past niet binnen de maatwerkaanpak die Oss voorstaat en de financiële consequenties en de consequenties voor de uitvoering (aanpassen regels en personeelstekorten) zijn te groot om een algemene verhoging in te voeren. Wij missen de concrete invulling van dit maatwerk.

De MER 2022 geeft een inzicht in de inkomenspositie van inwoners van Oss met een laag inkomen. Dat er voor het rapport aannames zijn gemaakt en met referentiebedragen wordt gewerkt is begrijpelijk. Het rapport geeft een theoretisch beeld van de werkelijkheid en mist de duiding vanuit de praktijk.

De ASD adviseert om bij organisaties en partners die actief zijn in de armoedebestrijding te toetsen of de uitkomsten van de MER2022 herkenbaar zijn. Herkennen zij in hun praktijk of het maatwerk, al aangekondigd na het MER-rapport van 2018, effect heeft gehad?

Niet gebruik regelingen

In de berekeningen in MER 2022 is ervan uitgegaan dat alle aanspraken op landelijke en lokale regelingen zijn aangevraagd. Dit is echter niet voor ieder huishouden een vanzelfsprekendheid. De aanbevelingen in MER 2022 om gebruik van regelingen te stimuleren hebben betrekking op het gebruik van publicaties, voorlichting via intermediairs en inzetten van wijkteams. De gemeente geeft aan een bereik te hebben van 83% van de huishoudens van met een minimuminkomen tot 120%. Dit is een hoog percentage, maar omdat niet duidelijk is of alle huishoudens met een inkomen tot 120% in beeld zijn en omdat elk huishouden recht heeft op de regelingen, is het zaak te trachten die laatste huishoudens ook te bereiken. Vroegsignalering kan hierbij helpen. Afgelopen periode is gebleken dat het aanvragen van de energietoeslag of TONK voor een groep inwoners problematisch was, omdat het digitaal moest gebeuren en Digid nodig was. Dergelijke regels maken mensen lastig om een aanvraag te doen, het werpt een drempel op. Het feit dat de laatste jaren bij veel mensen een wantrouwen tegen de overheid is ontstaan, maakt het ook al niet gemakkelijker om de inwoners die je wil bereiken te bereiken. Toegang tot regelingen moet eenvoudiger en laagdrempeliger.

*De ASD **adviseert** om, naast intermediairs en sociale teams, ook inwoners uit de doelgroep te bevragen naar het gebruik van de regelingen. Niet alleen of ze weten van het bestaan van de regeling, maar ook of het aanvraagproces aansluit bij hun mogelijkheden. De ASD **adviseert** om het mogelijk te maken dat alle aanvragen voor steunregelingen ook schriftelijk kunnen plaatsvinden.*

*De ASD **adviseert** om de aanbevelingen uit de MER2022 om het niet-gebruik te verminderen en de huidige werkwijze van ondersteuning en stimulering van financieel beheer te volgen. Blijf breed, herhaaldelijk en langdurig communiceren wat in Oss aan inkomensondersteuning mogelijk en beschikbaar is. De ASD **adviseert** aan te sluiten bij het rekenprogramma van Nibud, Bereken uw recht.*

*De ASD **adviseert** om op basis van de meldingen uit de Vroegsignalering eerder en meer persoonlijk contact te zoeken met de huishoudens om hierdoor het bereik te vergroten.*

Help energielasten verlagen

De afgelopen maanden zijn de energielasten sterk gestegen. De gemeente Oss heeft de energietoelagen voortvarend uitgekeerd. In de publicaties hierover (op de website) werd soms de indruk gewekt dat deze toeslag alleen voor mensen met een uitkering zou zijn. In de MER2022 wordt aanbevolen in overleg te gaan met IB, SVB en UWV over uitwisseling van gegevens, zodat meer inwoners actief kunnen worden benaderd.

*De ASD **adviseert** om in alle publicaties over dit soort regelingen er voor te zorgen dat duidelijk is dat ook werkenden er een beroep op kunnen doen.*

*De ASD **volgt het advies** over uitwisseling van gegevens, maar deze uitwisseling met voornoemde instanties zou ook van toepassing moeten zijn voor andere inkomensafhankelijke regelingen.*

De stijgende energieprijzen worden in het kader van de bijzondere bijstand aangemerkt als “bijzondere omstandigheden”. Het Nibud adviseert alle aanvragen op dit vlak in behandeling te nemen en zo nodig in compensatie te voorzien.

*De ASD **volgt dit advies** van het Nibud.*

Voordelen collectieve zorgverzekering

De gemeente Oss biedt inwoners met een laag inkomen een collectieve zorgverzekering. De keuze is voor de inwoners beperkt omdat maar twee zorgverzekeraars een aanbieding hebben. Het Nibud beveelt aan deze verzekering actief te promoten en duidelijk naar de doelgroep te communiceren wat de opties en risico's zijn met betrekking tot de eigen bijdrage.

*De ASD **volgt dit advies** van het Nibud*

Een ongedeeld budget voor de kosten van kinderen

MER 2022 stelt dat een van de sterkste punten van het minimabeleid in Oss de kindregelingen zijn. Via gemeente of via particuliere kanalen kunnen diverse kosten vergoed worden. De vergoedingen zijn voor sport en onderwijs. Het Nibud beoordeelt de ondersteuning van kinderen om ze deel te laten nemen aan sportieve en culturele activiteiten en de vergoeding van enkele schoolgerelateerde kosten als zeer positief.

Het Nibud beveelt de gemeente aan met een ongedeeld budget voor zowel schoolkosten als voor maatschappelijke participatie te werken om daardoor de huishoudens wat flexibeler te maken en meer ruimte te bieden voor persoonlijke besteding van de vergoedingen.

In de MER2022 wordt geconstateerd dat ouders met kinderen in de leeftijd van 12 tot 18 jaar maandelijks te kort komen. Deze groep verdient volgens het Nibud extra financiële aandacht.

De ASD volgt dit advies van het Nibud

De ASD adviseert om ouders met kinderen in de leeftijd van 12 tot 18 jaar en met een inkomen onder 130% van het minimum dezelfde financiële ondersteuning te bieden als die onder de 120%, dus maatwerk voor deze groep.

Gezinnen met (oudere) kinderen

De Kinderombudsman heeft in 2016 in een rapport aangegeven dat de voorzieningen voor de kosten van kinderen vooral gericht zijn op het verbeteren van het leven van kinderen buitenhuis, voor school of sport en culturele activiteiten als muziek- en zangles, toneel etc. In een rapport van 2019¹ beveelt de Kinderombudsman aan om een integraal kindgericht armoedebeleid te ontwikkelen. Dit slaagt alleen als de bestaanszekerheid van gezinnen gewaarborgd is. Te veel gezinnen leven in een financieel kwetsbare situatie, waardoor ook veel gezinnen met ouders die werken. Het besteedbaar inkomen van veel gezinnen is te laag voor hun vaste uitgaven. De in natura kindvoorzieningen dragen bij aan het verminderen van sociale uitsluiting en komen bij de kinderen en jongeren zelf terecht. Maar ze hebben niet geleid tot een daling van het aantal kinderen en jongeren in armoede. Daarbij moet bedacht worden dat armoede van generatie op generatie overgaat.

De individuele inkomenstoelage uit de Participatiewet is een middel dat gebruikt kan worden om het besteedbaar inkomen van gezinnen met kinderen te verhogen. De wet geeft aan dat deze toeslag toegekend kan worden aan personen die langdurig een laag inkomen heeft. In Oss is langdurig uitgewerkt in een termijn van drie jaar. Deze periode is te lang en het bedrag is te laag.

De ASD adviseert om de ITT niet pas na 36 maanden maar na 12 maanden uit te keren en de bedragen voor ouders met kinderen tot 18 jaar structureel te verhogen.

De ASD adviseert om er voor te zorgen dat inwoners met een beperkt leefgeld, maar met een hoger inkomen, zoals inwoners in schuldregelingen, budgetbeheer of waarbij beslag op het inkomen is gelegd, voor de (extra) regelingen in aanmerking komen.

De ASD adviseert om voor ouders met kinderen van 12 tot 18 jaar de grens om voor kindregelingen in aanmerking te komen te verhogen naar 130% van het minimum.

Sociale participatie voor volwassenen

Het budget voor sociale participatie voor volwassenen is lager dan voor kinderen. Het verhogen van het budget voor volwassenen kan helpen om sociale uitsluiting tegen te gaan, wat ook de kansen op de arbeidsmarkt kan vergroten. Hiermee zou ook het tekort bij paren met oudere kinderen gecompenseerd kunnen worden.

De ASD adviseert de tegemoetkoming voor sociale of culturele activiteiten voor volwassenen te verhogen.

Individuele toeslag voor ouderen

De Participatiewet beperkt de individuele inkomenstoelage tot personen tot de pensioengerechtigde leeftijd. Doordat steeds meer ouderen in problemen komen, is het zinvol te kijken naar mogelijkheden om een soortgelijke regeling voor ouderen in te voeren.

¹ De Kinderombudsman: Notitie kindgericht armoedebeleid gericht aan de Tweedekamer-commissie van SZW (Den Haag, De Kinderombudsman, 2019) 30 januari 2019

*De ASD **adviseert** om ouderen boven de pensioengerechtigde leeftijd die langdurig een laag inkomen hebben, ook een individuele jaarlijkse toeslag te geven.*

De Adviesraad Sociaal Domein ziet uw antwoord met belangstelling tegemoet.

Jaap Kool
Voorzitter Adviesraad Sociaal Domein

Ad van Dooren
Voorzitter Kenniskring WIAS